

ע"פ 5889/16 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 5889/16

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט א' שהם

המערער: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לנוער מיום 5.6.2016 בת"פ
47149-01-15 שניתן על ידי כבוד השופט הבכיר א' כהן

תאריך הישיבה: כ"ח בכסלו
התשע"ז (28.12.2016)

בשם המערער: עו"ד בני נהרי; עו"ד שוש חיון

בשם המשיבה: עו"ד תמר בורנשטיין

בשם שירות המבחן לנוער: גב' טלי סמואל

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לנוער (השופט הבכיר א' כהן) בת"פ 47149-01-15, מיום 5.6.2016, במסגרתו הושת על המערער צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 250 שעות; צו מבחן למשך שנה, בגדרו ימשיך המערער את ההליך הטיפולי בשירות המבחן; קנס בסך 5,000 ש"ח; פסילה מלקבל או להחזיק רשיון נהיגה למשך שנתיים.

כתב האישום והכרעת הדין

2. המערער הורשע, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה, לפי סעיף 332(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 274(2) לחוק העונשין; חבלה במזיד, לפי סעיף 413 לחוק העונשין; שימוש ברכב ללא רשות, לפי סעיף 413ג סיפא לחוק העונשין; ונהיגה ללא רשיון נהיגה, לפי סעיף 10 לפקודת התעבורה [נוסח חדש].

כתב האישום מציין כי המערער לא הוציא רשיון נהיגה מעולם. על פי עובדות כתב האישום, בליל 1.11.2014, לאחר שישב עם חבריו בפיצרייה בקרית ארבע אמר המערער לחברו כי הוא מעוניין לגנוב רכב; לאחר זמן מה לקח את מפתחות רכבו של בעל הפיצרייה בלא רשותו, נכנס לרכבו, העלה עמו לרכב כמה אחרים ונסע. לאחר מכן התקשר המערער לבעל הפיצרייה, הודיע לו שאחד הנערים לקח את רכבו והשאיר אותו בקרבת מקום. נוסף על כך, עובר ליום 17.1.2015 נטל המערער את מפתחות רכבו של אביו ללא ידיעתו, ונהג יחד עם חבר אחר מקריית ארבע לכיוון כביש המנהרות. בדרך הורו לו שוטרים, שהקימו מחסום ארעי בדרך, לעצור את רכבו לבדיקה שגריתית. כשביקשו השוטרים את רשיון הנהיגה של המערער, החל לנסוע במהירות לכיוון המנהרות. השוטרים נכנסו לניידת והחלו במרדף; המערער נסע במהירות 130 קמ"ש, חצה קו הפרדה, נסע על הנתיב הנגדי - כל זאת בעוד השוטרים אחריו, מסמנים לו שיעצור בעזרת צפצופים, סירנה ואורות כחולים. מפקד מחסום המנהרות שדווח על המרדף, הורה למערער לעצור, אך זה המשיך בנסיעתו, הסיט את הרכב לכיוונו של מפקד המחסום, אשר נאלץ לקפוץ לצד הדרך על מנת שלא להפגע. המערער עבר את המחסום, והמשיך בנסיעתו הפרועה - והשוטרים בעקבותיו. בשלב מסוים ניסו השוטרים לחסום את דרכו של המערער, אך זה נגח ברכב המשטרה באמצעות רכבו של אביו מספר פעמים. לבסוף, משהגיע לקיר בטון נאלץ המערער לעצור את רכבו.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

3. ביום 5.6.2016 גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. בגזר דינו התייחס תחילה בית המשפט המחוזי לתסקירי שירות המבחן שהוגשו בעניינו של המערער. צוין, כי המערער השתלב בתוכנית חברתית, החל לחוות הצלחות בתחום הלימודי, ניכרה הטבה בתפקודו הרגשי והחברתי, וכי הביע חרטה על מעשיו. עם זאת, צוין כי שירות המבחן הדגיש כגורמי סיכון את חומרת העבירות וכן את התרשמות מנהלי התכנית הטיפולית לפיה יש צורך בהמשך ליווי סמכותי. בהמשך עמד בית המשפט המחוזי על ההלכות בעניין ענישת קטין ובפרט על הצורך בהתחשבות יתרה בממד השיקומי, אך הזכיר כי הקטינות אין משמעותה חסינות מפני הדין. בית המשפט נתן דעתו לגילו הצעיר של המערער בעת ביצוע העבירות, לעובדה שזו הסתבכות ראשונה שלו עם החוק ולשיתוף הפעולה עם שירות המבחן, אך הדגיש כי לא ניתן להתעלם מחומרת העבירות או מחומרת הנסיבות.

עוד קבע בית המשפט המחוזי כי העבירות שבהן הורשע המערער מסכנות את שלום הציבור ופוגעות באפשרות אנשי החוק למלא את תפקידם ללא מורא. בנוסף, בית המשפט ציין כי העבירות בהן הורשע המערער הן עבירות חמורות; כי נהיגתו במהלך המרדף הייתה מסוכנת ופרועה, הביאה לאפשרות של פגיעה פיזית הן במשתמשי הדרך והן בנוסע שנסע עמו, וכמעט אף הביאה לפגיעה במפקד המחסום - פגיעה שנחסכה אך בשל זינוקו של מפקד המחסום. נוסף על כך, ציין בית המשפט כי חומרת המעשים מתגברת נוכח העובדה שהמערער נהג ללא רשיון נהיגה, בכביש רטוב, ברכב שנטל ללא רשות. אשר למדיניות הענישה הנהוגה, ציין בית המשפט המחוזי את קביעת בית משפט זה לפיה העונש על ביצוע עבירות תנועה אגב התעלמות מהוראות שוטרים עומד על מספר שנות מאסר, זאת גם כאשר מדובר בעבריינים צעירים.

4. על יסוד כל האמור, ובעיקר נוכח סוג העבירות ונסיבותיהן, בית המשפט המחוזי קבע כי לא ניתן להמנע מהרשעת המערער. אולם, על יסוד גילו הצעיר של המערער והשינוי שחל בהתנהגותו - הורה בית המשפט על הקלה בעונשו, זאת על ידי הטלת צו שירות לתועלת הציבור תחת שליחתו לביצוע עבודות שירות. עוד, התייחס בית המשפט לכך שעצם ההרשעה לא תפגע בהכרח בגיוסו של המערער לצה"ל, והטיל על המערער את העונשים המנויים בפסקה 1 לעיל.

טענות הצדדים

5. בערעורו, גורס המערער כי שגה בית המשפט המחוזי בכך שלא נמנע מהרשעתו. המערער עומד בערעורו על השוני שבין קטינים לבגירים בעניין הענישה, לרבות הצורך להעניק משקל מוגבר לנסיבות האינדיבידואליות של הקטין ולסיכויי שיקומו. בתוך כך מציין המערער את הרקע המשפחתי הנורמטיבי שלו, את העובדה שביצע את המעשים בגיל 15.5 במהלך משבר נקודתי בחייו, ואת הליכי השיקום המשמעותיים שעבר מאז שנעברה העבירה - לרבות השתתפות בקבוצות טיפוליות ותכניות שונות. עוד הדגיש המערער כי העבירות בוצעו באורח ספונטני, ללא תכנון מוקדם ותוך היגררות קלת דעת. נוסף על כך, המערער טען כי תוצאה "אפשרית ומסתברת" של הרשעתו היא פגיעה באפשרות שילובו בצה"ל.

6. מנגד, המשיבה גורסת כי יש לדחות את הערעור, שכן לשיטתה ההרשעה היא חלק מהעונש שהוטל על המערער. המשיבה מטעימה כי מדובר בעבירות חמורות שנעשו בנסיבות חמורות, וכי לא ניתן להתייחס לדברים כאל מעשי פוחזות גרידא. המשיבה מדגישה כי לו היה מדובר על בגיר היה מושת עליו עונש מאסר משמעותי, אך נוכח גילו הצעיר והשינוי לטובה בהתנהגותו של המערער - הוטל עליו עונש מתון בלבד. לגישת המשיבה, הקלה נוספת בעונשו של המערער תחטיא את מטרות הענישה. לעניין השפעת ההרשעה על הגיוס לצה"ל, ציינה המשיבה כי צה"ל שוקל כל מקרה לגופו לפי מספר קריטריונים, ואין בהרשעה מניה וביה לפגוע בשילובו בצה"ל.

תסקיר שירות המבחן לנוער

7. ביום 25.12.2016 הוגש תסקיר שירות מבחן לנוער בעניינו של המערער. בתסקיר מפורט, כי המערער סיים את שנת הלימודים הקודמת באופן משיביע רצון אך לאחר פתיחת שנת הלימודים הנוכחית מיעט להגיע לבית הספר ומגלה מוטיבציה נמוכה ללמוד. שירות המבחן מסכם כי המערער משליך את האחריות על מצבו וחוסר תפקודו על סביבתו, מתקשה לראות את חלקו במצבו ונעדר כוחות לבחון את השלכות התנהגותו. יתרה מזאת, שירות המבחן מציין

עמוד 3

מחד גיסא את התהליך שעבר המערער, את נכונותו להתקדם ואת שיתוף הפעולה עם שירות המבחן; ומאידך גיסא, את המשבר שבו נמצא המערער, את השלכת האחריות שלו ואת הקושי שלו לראות את חלקו במצבו הנוכחי. תסקיר שירות המבחן מצא כי יש לדחות את ההחלטה בעניין המערער למשך ארבעה חודשים על מנת לסייע לו בהתמודדות בתקופה הנוכחית.

יצוין כי עובר למועד קיומו של הדיון בפנינו, הוגשה בקשה לדחיית מועד הדיון למשך ארבעה חודשים בהתאם להמלצת שירות המבחן. במעמד הדיון טענו הצדדים בעניינה של בקשה זו, ולאחר ששקלנו את הדברים ראינו לנכון לדחות את הבקשה ולדון בערעור במועדו.

דיון והכרעה

8. לאחר עיון בגזר דינו של בית המשפט המחוזי ובנימוקי הערעור, ולאחר שמיעת הצדדים בפנינו, הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.
9. הלכה ידועה היא שערכאת הערעור אינה מתערבת בחומרת העונש שנקבעה על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם העונש שנגזר חורג במידה רבה מרמת הענישה הנוהגת או הראויה במקרים דומים (ראו: ע"פ 3196/16 טספאנס נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (21.12.2016); ע"פ 8242/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (11.12.2016); ע"פ 8376/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (18.8.2016)). לטעמנו, המקרה הנוכחי אינו נמנה על אותם המקרים המצדיקים התערבות, כפי שיובהר להלן.
10. העבירות בהן הורשע המערער הן מסוג עבירות "המרדפים", על חומרתן עמד בית משפט זה לא פעם, כעבירות המסכנות חיי אדם וגורמות פעמים רבות לנזקים משמעותיים ברכוש. כך נקבע, כי יש מקום לענישה משמעותית ומרתיעה בעבירות אלו, על מנת להגן על משתמשי הדרך (ראו: ע"פ 8970/16 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (7.11.2016); ע"פ 5877/13 גאלב נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (2.4.2015); ע"פ 4160/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (20.10.2014)). אשר לנסיבות ביצוע העבירה - מדובר בעבירות שנעשו אגב נטילת רכב שלא כדין, תוך נהיגה ללא רשיון נהיגה וסיכון ממשי לחיי שוטרים ובעלי תפקידים שניסו לעצור את המערער. אשר על כן, מצאנו כי בצדק קבע בית המשפט המחוזי כי חומרת העבירות ונסיבותיהן משמעותית, וכי אין מקום להמנע מהרשעת המערער.
11. לעניין המנעות מהרשעת קטיין, ידוע סעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 (להלן: חוק הנוער), המאפשר לקבוע את אשמו של קטיין בביצוע עבירה מבלי להרשיעו. הלכה היא כי בבואו לבחון האם יש מקום להמנע מהרשעה בעניינו של קטיין, על בית המשפט לאזן בין אינטרס הציבור וקיומה של הרתעה אפקטיבית, לבין נסיבותיו האינדיווידואליות ואפשרות שיקומו של הקטיין, כאשר לאחרונים יינתן משקל יתר (ע"פ 8690/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (6.6.2016); ע"פ 953/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 14 (24.3.2015); ע"פ 7993/10 פלוני נ' מדינת ישראל (22.7.2013)). עם זאת נפסק גם כי קטינות אינה יוצרת חסינות, וכן כי יש להתייחס לשיקולים נוספים כגון הרתעה, מניעה וגמול אל מול השאיפה לשיקום (ע"פ 196/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (10.5.2016); ע"פ 69/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (7.5.2014)). אין בידינו לקבל את טענת המערער, לפיה בית המשפט המחוזי שגה בכך שלא ייחס חשיבות מספקת לשיקולי השיקום בעניינו ולפיכך הרשיע אותו. אמנם קיימים שיקולי שיקום בעניינו של המערער - ובפרט היותו קטיין, דרך השיקום המשמעותית שעבר עד

לתקופה האחרונה, ונכונותו להתגייס לשירות צבאי משמעותי. ואולם, אל מול שיקולי שיקום אלה יש להדרש לשיקולי ענישה נוספים, כפי שצוין לעיל. כאמור, המעשים שבהם הודה המערער הם חמורים ביותר, פוגעים בערכים מוגנים חשובים ונדמה שרק בדרך נס לא גרמו לפגיעות בנפש. בעניין זה, בצדק קבע בית המשפט המחוזי כי עבירות דומות בעניינם של בגירים מובילות לעונשי מאסר ממושכים (והשוו ע"פ 1520/16 אלוראסנה נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (24.11.2016); ע"פ 5953/15 שוהאנה נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (31.12.2015)). נוכח העונש הקל יחסית שהוטל על המערער, נוכח חומרת העבירות, ונוכח עמדת בית משפט זה בדבר הצורך בענישה משמעותית ומרתיעה מפני מעשים מסוג זה (וראו: ע"פ 5981/15 מדינת ישראל נ' סלוצקי, פסקה 17 (5.7.2016)) - מצאנו כי באיזון שבין שיקולי השיקום לבין שאר שיקולי הענישה, אין מקום להימנע מהרשעת המערער.

12. אשר לטענתו של המערער בדבר הצורך להימנע מהרשעה בעניינו על מנת לאפשר לו להתגייס ליחידות מובחרות בצה"ל - גם בטענה זו לא מצאנו ממש. יובהר כי הדבר נתון לשיקול דעתו של צה"ל, השוקל שיקולים רבים ובוחן כל מקרה לגופו. יתרה מזאת, כבר נקבע כי "החשש לפגיעה באפשרותו של המבקש להתגייס לצה"ל, אין בו כדי להצדיק כשלעצמו הימנעות מהרשעה" (ע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (24.4.2014); וראו: רע"פ 6899/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (27.9.2016); רע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (24.4.2014); ע"פ 2280/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 15 (19.8.2013)). אשר על כן, דין הערעור להדחות.

13. סוף דבר, הערעור נדחה.

ניתן היום, י' בטבת התשע"ז (8.1.2017).

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט

שׁוֹפֵט